

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Hegyedévre	4 »
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Hegyedévre	5 »
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hegyedévre	6 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Asszerkesztőség kéziratok visszaküldésénél
vagy megpörésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Uj Magyarország.

Sulyos, nagy, mélyreható, szomorú igazságokat mond Szemere Györgynek Uj Magyarország címén most megjelent könyve. Tükröt adott ebben a könyvben a magyar társadalomnak, amelybe bele kell néznie, ha akar, ha nem akar, és ha belenéz, meglátja önmagának elrutult, lesüllyedt, elszomorító képét. Válságos, forrongó, sőt felfordult időkben élünk és keserűen sötét, fekete perspektívákban tekint felénk a jövő, ha végre az utolsó órában, az utolsó percben nem mozdul meg az egész nagy magyar társadalom és nem indul a felfelé törés, a küzdelem, az igazi szellemi és fizikai és morális haladás, az évezredek küzdelemben szikla szilárdan megalapozott tiszta keresztény kultúra utain előre.

Mert a haladás ma hamis, hazug irányba van terelve. Nagyon igaza van Szemere Györgynek, midőn azt mondja, hogy »a magyar nemzettesti évezredek léte után most került bele a megpróbáltatás legválságosabb időszakába.« Bár bele tudná vésni, égetni ezeket a szavakat a magyar társadalomnak elfásult, a kétségbejött közönség jégkérgebe burkolt lelkébe, hogy győzedelmesen, tisztán, megerősödve kerüljön ki a megpróbáltatás, a válság e szomorú, nehéz időszakából. Egy kisebbség akarná irányítani a nagy, de stagnáló többséget. Ez a kisebbség (a történelmi magyarság, a keresztény szellem

és a kultúra ellen törő irányzat, lelketlen ambícióval, türelmetlen fanatizmussal, kitarító energiával dolgozik és nem eredménytelenül. Befészkelte magát a nemzettestbe, dolgozik, rombol, erős alapokat akar tönkrezuzni, hogy a romok helyén a maga uj, alap nélküli épületét építse fel, ahol ő akar uralkodni. Hogy ez milyen uralkodás lenne, ezt mindenki gondolhatja, aki ismeri ennek a kisebbségnek az irányzatát. Találó szavakkal jellemzi ezt a kisebbséget, az »ujmagyarokat« Szemere György.

... »A fellorgató tendenciák posványából kikelt hamis jelszavak és irányzatok, megtévesztő bolygótűzek: a nemzetközi szocializmus, utilitarizmus, szabadgondolkodás, felekezetenküliség, sőt istentagadás« foglalt magának helyet Uj Magyarországon. »A tendencia: megsemmisítése mindennek, ami dicsőségesen bevált egy évezreden át s hirdetése egy bizonytalan, sőt biztosan részes, mert erkölcsstelen; kalandorszerű, viharos fejlődési irányzatot provokáló eszmekörnek.«

És ez a »kisebbség« dolgozik, tud dolgozni bátran, merészen. Meg vannak rá az eszközei: kezében van első sorban a sajtó. Talán nem szükséges ma már bővebben fejtegetni, hogy akinek kezében van a sajtó, a világ legnagyobb hatalma, az az ur, az uralkodó, el tud érni mindent. A millió és millió fekete befűserreg küzd, támad, véd, pusztít, rombol, vagy épít, azért a célért, amelyet elébe tűznek a

vezetők, az irányítók, mindent, de mindent meg tud tenni. És ezt a saját ellenfeleink ellenünk nagyszerűen ki tudták használni, amíg mi aludtunk, pizmogtunk, vagy a legtöbb esetben szónokoltunk és szalmalángoltunk.

Szóval pusztítás, romlás, támadás mindenütt. A nemzettestet, a nagy tömeget a feltolakodó kisebbség az orránál fogva vezeti és a nagy társadalom, amely pedig nem ért velük egyet, amelynek a lelke, a gondolkodása, az eszmeköre szembeszáll azokéval, nem törődik ezzel, lunnyán, tehetetlenül, Pató Pál módjára alszik, a tettek mezejére nem tud lépni. Szomorú kép ez, a dekadencia, a demoralizáció szomorú képe.

De lehet és kell rajta segíteni! A társadalom testét lelkét regenerálni, éppen ez a feladat, ez a cél.

Sokan vannak ma már, akik érzik azokat a sulyos igazságokat, amelyeket szárazon, hidegen, tömören állít elénk Szemere György. A megújulás, a restauráció munkája megindult már az ország minden részében. A szervezkedés megkezdődött. Agilis, lelkes csapatok működnek azok soraiból, akik tudják, látják, érzik mindazt, amit ebben a könyvben Szemere György mond.

De még az egész nagy nemzettestet a fásult letargiából felrázni nem sikerült. De bizva bizunk benne, hogy sikerülni fog. Nem sokáig késik már a nagy diadalmas munka. Teljesedni fog Szemere

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Kincsek.

(Kicsi fürdőhely. Közélemben egy nagy város terül el. Nemzeti ünnepnap. A terep falovak, céllövőházikók, angol billiárdok, kártyajátékok, bábszínház stb. van felállítva. A közönség a fürdővendégekből, parasztokból, a szomszéd város lakosaiból telik ki. Néhány katona is akad közöttük. A kurszalón parkjában gyermekek játszanak.)

Egy fiatal barna asszony (szép és nagyon előkelően van öltözve. Egy férfi, három gyermek és egy benne kíséretében közeledik): Azt hiszem, itt jó lesz a gyermekeknek... Itt nincsenek közel a folyóhoz... (Az urhoz fordul.) Nem gondolod?

Az ur (szép fiú, de kissé közönséges): Kintűnő helyük lesz... Különben is hiszen itt van a benne, majd vigyáz rájuk.

A fiatal barna asszony (a bonnehöz): Nagyon vigyázzon a gyermekekre. Erti?

A benne (huszonöt éves, fitos orra, szep-lős): Nyugodt lehet, asszonyom!

A fiatal barna asszony: Isten veletek, kincseim! (Sajnálkozva távozik.)

A benne (felsóhajt): Végre!

(Egy padra ül, ujságot vesz ki zsebéből s rá sem néz a gyermekekre.)

Az egyik kincs (kissé gyenge testalkatu,

de elég magas növésű tíz éves fiú): Mit fogunk játszani?

A második kincs (kilenc éves kis leány, bájos és kihívó): Tudom is én!

A legkisebb kincs (két és fél éves, kővér és rózsaszínű. A benne térdére támaszkodik.) Adjál valamit, amivel játszunk!

A benne: Micsoda boszorkányomlás ez a gyerek! (Eltolja magát.) Hát magadban nem tudsz játszani?

(Ujra olvasásba kezd. A kicsi kincs leült a fűre és a saját lábával játszik. Majd kifúzi a cipőt. Egy pillanattal később egy baka leül a padra a benne mellé. Élénk beszélgetésbe merülnek. Az ember a teret mutatja, ahol a zene játszik. A benne tétovázik, majd egy futó pillantást vet a három kincsre, különösen a kicsire, aki szorgalmasan szopja a cipőt, melyet sikerült lehuzni a lábáról. Azután nyugodtan elindul a katonával a rács felé.)

Az első kincs (utánuk néz): Na, már megszökött! Most mehetünk a folyóhoz! (Arra felé fut.)

A második kincs: Ez már chices gondolat! (O is szalad.)

(A legkisebb kincs körül néz s egyedül találván magát, rettentetes sivalkodásban tör ki.)

Egy fiatal szőke asszony (magas, karcsú, finom, elegáns. Az egyik szállóból jön le. Egy férfi és két gyermek követi): Itt fogtok maradni, csendesesen amíg mi a vasúthoz megyünk. (Az urhoz.) Nem hiszed, hogy valami bajuk történhetnék?

Az ur (kellemes külsejű ember): Dehogy! Hagyd csak a levegőt a szerencsétleneket!

A fiatal szőke nő: Sajnálom, hogy a bonnet elbocsátottam az ünnepélyre. Nem jutott eszembe, hogy... (Megáll, mert meghallja a legkisebb kincs ordítását). Oh ez a szegény kicsike, egészen egyedül van! (Odasiet hozzá, de a kis kincs még jobban bög). Hogy hívnak téged? Kivel vagy itt?

A kicsi (bögve): A bo... bo... bonnenal.

A fiatal szőke nő: Hol van a benne?

A kicsike (alig érthetően): Elment egy veres ruhás urral!

A fiatal szőke nő (az urhoz): Mi lehet az? Egy vörös ruhás ur?

Az ur (haragosan): Valami udvari tanácsost! (Egy idő múlva.) Elkéssük a vonat érkezését.

A fiatal szőke nő: De hát... nem hagyhatjuk itt ezt a szegény kicsikét... (Gyermekeihez): Vigyázzatok reá! Ne hagyjátok magára!

Az ő kis fia (tizennyolc éves, izmos ficzkó): Nem, nem mama.

A kis leány (kilenc éves, szintén erős gyermek): Gyere te kis morzsa! (Megfogja a kis kincs kezét.)

A kis fiú (a kis kincshez): Egy katonával ment el a bonneod?

A kis kincs: Nem tudom!

A kis leány: Hogyan, nem tudod? De hiszen csak tudod, mi az egy katona? (A kis kincs tagadólág rázza a fejét.) Hát nincsenek

Györgynek és a vele együttérzőknek a vágya: a szunnyadó, óriási energia a munka, a küzdelem terére lép. És ez a fenséges cél. Rekonstruáljuk a régi épületet, amelybe a jogosult többség az erkölcsök és keresztény szellem zászlója alatt, mintegy ősei örökébe diadalmasan elhelyezkedhetik. Számítani kell az idegen szellemet, a zsarnokoskodó kisebbséget le kell törni!

Sulyos, de nemes feladatok, amelyekért akcióba lépni lelkiismeretbeli kötelesség. Érezze meg végre mindenki, hogy a szomorúan sivár állapotokon gyökeresen javítani kell. A kevesek mellé, akik már megindultak ezen az uton, álljon oda az egész hatalmas többség. És azoknak vezetése alatt tömörülve, akiknek kezében hatalmas erkölcsi és anyagi tőke összpontosul (a főpapokra és főurakra tekint elsősorban Szemere) gyors és biztos diadallal küzdhetjük meg a harcot.

Bár eljutnának ezek az eszmék, amelyet Szemere György könyve hirdet s amelyekért ma már százan és ezren szívükkel lelkükkel hevülnek, lelkesednek és küzdenek, bár eljutnának a magyar társadalom minden rétegébe diadallal, a nagy nemzeti megújodással végződjen és ez a nemzet ismét régi híres, gerinces erejében haladjon a tiszta, nemes, évezredek viharaiiban megacélozott kultúra ragyogó utain előre!

Molnár Lajos.

Minisztertanács.

Budapest, márc. 11.

Ma délután 5 órakor Héderváry elnökletével minisztertanács volt, mely adminisztratív ügyekkel foglalkozott.

ólmkatonáid, egy skatulyában? (A kincs a fejét rázza.)

A kis fiu: Na ez már furcsa gyermek! (A kincsekhez, a kikhez ezalatt egészen közel jutottak.) Itt van a fivérük, elhoztuk! Magában volt szegény egészen, amoda.

Az első kincs: köszönjük! . . . A folyóra két deszkát tol, de előbb összeköti azokat egy kötéllel.) Akarja, hogy tutajosdit játszunk, mind a négyen?

A kis leány: Ma nem szabad, meg van tiltva.

Az első kincs (praktikusan): Ide látnak a szülői?

A kis fiu: Nem, a vasúthoz mentek.

Az első kincs: Na hát akkor? . . . Ha senki se látja, azt is meg lehet tenni, ami tiltva van. Senki se látja. (A folyó felé fut.)

A kis leány (visszatartja ruhájánál fogva): De igen, a jó Isten! . . . Hiszen tudod. (A legkisebb kincs nemet int fejével.) Hogyan, te nem tudod ki a jó Isten? (Kérdőleg néz a kincsekre.)

Az első kincs: Es most játszunk! (Rámászik a deszkára, amely kissé lesüllyed vele s a kötél végét nővérének nyújtja.) Előre, héli!

(A kis leány és a kis fiu a parton maradnak s a legkisebb kincset mulattatják. Negyedóra leteltével a fiatal barna asszony meg a férje előtűnnek a park végén. A legkisebb kincs az anyjához rohan.)

A fiatal barna asszony: Mi ez? Hol van a bonne? (A legkisebb kincs boldogan hozzádörzsölgődik, de nem felel.)

A kis fiu: A bonne elment, Madame és

A kormányválság.

A magyar kormány lemondásával keletkezett válságból nehezen indul meg a kibontakozás. Vasárnap már az a hír volt elterjedve, hogy *Auffenberg* közös hadügyminiszter — kinek fellépése okozta a válságot — szintén lemondott, de ezt a hírt úgy Budapesten, mint Bécsben hamar megcáfolták.

A kihallgatásokról még csak annyi hír van, hogy állítólag csütörtökön veszik kezdetüket. Egyelőre csak a parlament két elnöke *Csáky* Albin gróf és *Návay* Lajos mennek audienciára.

A válságról szóló híreink a következők:

Auffenberg bukását megcáfolják.

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A közös hadügyminiszterium sajtóosztálya kérdésünkre azt a felvilágosítást adta, hogy *Auffenberg* lovag közös hadügyminiszter lemondásáról szóló lapjelentés alaptalan.

Bécsből jelentik: A *Morgen* tudósítója beszélgetést folytatott lovag *Auffenberg* hadügyminiszterrel, aki a lemondásáról szóló híreket teljesen valótlanoknak jelentette ki. Az interjú után több más, Magyarországon forgalomban lévő híresztelés ellen is fordul, amelyek a hadügyminiszternek olyan szándékokat és terveket imputálnak, amelyekből egy szó sem igaz.

Kihallgatások a királynál.

Bécsből jelentik: Ofelsége tegnap délelőtt *Schemua* vezérkari főnököt, majd *Schönburg* herceg alelnök vezetésével az urakháza négy ujonnan kinevezett tagját, később *Berchtold* gróf közös külügyminisztert és végül *Stürgkh* gróf osztrák miniszterelnököt külön kihallgatáson fogadta.

Tegnap bécsi politikai körökben *Auffenberg* közös hadügyminiszter bukásának hírével kapcsolatban az a hír volt elterjedve, hogy a

mama azt mondta, hogy addig mi vigyázzunk a kis fiára . . .

Az ur: Elment? A bonne? Hová ment?

A kis leány (egyszerűen): A falovakhoz ment a katonával . . .

Az ur (elképedve): Oh!

A fiatal barna asszony: Micsoda szemtelenség! (A kincsekhez közeledik.) Szegény gyermekeim!

Az első kincs (kissé ijedten): Már visszajöttetek?

A fiatal barna asszony (kincseire néz, kiknek lábuk, térdük, kezük tele van zöldes sárral, a mely ráfreccsent arcukra és ruhájára is): Ah! Megint a folyóban játszottatok, hiába parancsoltam, hogy ne merjetez közlebe menni! Micsoda rossz gyerekek vagytok! Es ezek a gyermekek, a kik veletek vannak itt, tiszták maradtak egészen . . . hogy lehet az?

Az első kincs: Könnyű volt. Nem akartak velünk játszani.

A fiatal barna asszony és az ur együtt: Jól tették!

Az első kincs: Nem akartak, mert . . . (Nevet.) mert tiltva volt és . . . ha nem is voltak itt a szülők meg a bonne . . .

Az ur: Mars, gyorsan a szállodába! (Hátbóki őket.) Előre és ne röhögjetez!

A második kincs (tívérehez sugva): Ujjé, kitért a zivatar!

A fiatal barna asszony (elgondolkodva, az urához): Ma már nincs jó bonne, a ki a gyerekre vigyázna helyettünk . . . Romlanak az idők.

Gyp.

trónörökös megszakítja hosszabb időre tervezett brioni-i üdülését és Bécsbe érkezik, hogy személyesen legyen jelen a politikai harctéren s maga vezesse azokat az akciókat, melyeknek közvetlen következménye *Khuen* bukása és a választói jog elítélésbetelése volt. Udvari körökben azonban a hírt megcáfolták.

Uj pénzüzetet Nagyváradon.

A Bihar megyei Általános Képviseleti-bank alakuló ülése.

Vasárnap délelőtt tartotta alakuló ülését Nagyváradon a legújabb pénzüzetet: a *Bihar megyei Általános Képviseleti Bank* részvénytársaság. Az új pénzüzetet alapítói között tekintélyes fővárosi pénzüzetek is vannak: a Magyar Általános Takarékpénztár, a Magyar Általános Bizalmi Bank és a *Minerva* általános biztosító társaság. Az alapítók tekintélyes része azonban nagyváradon.

Az alakuló gyűlés nagy érdeklődés mellett ment végbe.

A közgyűlésen *Széchenyi* Emil gróf orsz. képviselő a Magyar Általános Bizalmibank elnöke és a »*Minerva*« Általános Biztosító r. t. igazgatósági tagja elnökölt. Részt vett még az alakuló közgyűlésen Budapestről a Magyar Általános Bizalmibank két alelnöke, *Poór* Jakab, a *Generali*, Magyar Általános Takarékpénztár és »*Minerva*« igazgatója, dr. *Gosztthonyi* Mihály, a Magyar Általános Takarékpénztár és »*Minerva*« igazgatója, dr. *Horváth* Lipót, a Magyar Általános Takarékpénztár helyettes vezérigazgatója, *Fölkel* Odön, az I. o. baleset ellen biztosító társaság magyarországi főnöke, *Ehrenthell* Lajos, a *Generali* cégvezetője, *Valér* Félix, a Magyar Általános Bizalmibank ügyvezető igazgatója, *Frisch* Lipót, az »*Universale*« általános népbiztosító társaság titkára, *Bánó* Frigyes, a Magyar Általános Takarékpénztár tisztségviselője és mások.

A részvény aláírók majdnem teljes számban jelentek meg és lelkesedéssel halgatták végig gróf *Széchenyi* Emil elnök megnyitó beszédét, amelyben a bank hivatását és rendeltetését lendületesen adta elő, úgy, hogy az ülés végével az elnök nagy óvatióban részesült.

Az igazgatóság tagjai: *Bánó* Frigyes, *Bordé* Ferenc, *Cziller* Imre, *Darvasy* Lajos, *Erdély* Zoltán, *Geillert* László kir. tan., dr. *Krüger* Aladár, *Kopper* Antal, *Kovács* Kálmán és *Örömi* Gyula.

A felügyelő bizottságba beavasztattak: *Aszódy* Mihály, *Balázsovich* Jenő, *Künstler* Kálmán, *Köblös* Ferenc, *Reisz* Lajos, *Tarsoly* János *Tátray* Sándor.

A választmány tagjai: *Balázs* Odön, *Balogh* Mihály Nagyszalonta, *Bonczos* László Nagyszalonta, *Balogh* János, *Dávid* Bernát, *Farkas* József, *Fröhlich* János, *Gáspár* Dezső, dr. *Habókay* Béla bankigazgató *Berettyóújfalun*, *Kimpál* Gábor, *Lédig* Árpád, dr. *Maráz* István, *Papp* Imre, *Papp* János, *Petheő* Zsigmond, *Sternthal* Béla Sarkad, *Székely* Ferenc, *Sziládky* Ernő *Tátray* Gusztáv, *Varga* Zoltán Nagyszalonta, *Veres* Zsigmond Sarkad, *Vidor* Manó.

Az alakuló közgyűlés után tartott igazgatósági gyűlésben elhatározták, hogy a bank elnöki állását egyelőre b. töltetlenül hagyják, míg a bank alelnökévé *Bordé* Ferencet és *Grüner* Aladárt jelölték. Ügyvezető igazgatóul *Erdély* Zoltán neveztetett ki. A felügyelő-bizottság elnökévé *Tátray* Sándor, alelnökévé *Reisz* Lajos választott meg.

Este a *Rimanóczy*-szálló nagytermében az alapító intézetek az ujonnan megválasztott igazgatók, felügyelő-bizottsági és választmányi tagok és a részvényesek tiszteletére díszvacsorát

adnak, amelyen több mint 100 személy vett részt.

A vacsora a legelkeszebb hangulatban folyt le s azon felköszöntőket mondtak: gróf Széchenyi Emil, Bordé Ferenc, Fráter Pál dr, Poor Jakab, Lédig Arpad, Orley György, Bánó Frigyes.

Az egri érsek koadjutora.

Dr Samassa József bibornok, egri érsek elhaladott korára való tekintettel koadjutort kért maga mellé. Kérésére az apostoli király a szentszék hozzájárulásával Szmracsányi Lajos segédpüspököt b. e. Szmracsányi Pál váradi püspök testvéröccsét nevezte ki koadjutornak utódlási joggal. A kinevezési kézirat a hivatalos ap vasárnapi számában jelent meg.

Az egri érseki koadjutor életrajzi adatai ezek:

Szmracsányi Lajos 1851. április 26-án született Sárosmegyében, Darócon. Atyja Szmracsányi Odón, anyja báró Berzeviczy Mária, báró Berzeviczy Vincének, a Magyar Tudományos Akadémia tagjának s a kassai magyar színház alapítójának leánya volt, kinek kiváló nemes izlése és művészetszerete családi hagyományként szállott át tizenhat gyermekére. A nagyszámu családból többen elhaltak már. Legutóbb Szmracsányi Pált, a jölelkü nagyváradi püspököt temették el a családi sírboltba Darócon, hol édesanyjuk halálának évforduló napján, most is, minden évben összejönnek a testvérek: László, aki udvari tanácsos és királyi közjegyző Kassán, János, zemplévidéki földbirtokos, Jenő, a közigazgatási bíróság nyugalmazott tanácselnöke, Lajos, az egri segédpüspök és Miklós, nyugalmazott miniszteri tanácsos.

A daróci kuriából előbb Debrecenbe, majd Eperjesre került Szmracsányi az elemi iskolák végzésére, ugyszintén Eperjesen járta a gimnázium hat osztályát, míg 1867-ben az egri papnevelőintézetben magára nem öltötte az egyházi ruhát. A hittudományi tanfolyam elvégzése után, 1873. augusztus 28-án, Léway Sándor segédpüspök szentelte áldozópappá. A hevesmegyei Kápolna községben kezdte meg kápláni működését, honnan 1876. júliusában Miskolcra helyezte át főpásztorra. Itt előbb mint káplán, később pedig mint plébános-helyettes működött. E minőségben érte a kinttetés, hogy főpásztor, Samassa József, ki akkoriban épen Miskolcon bérmált, 1882-ben udvarába hívta, szertartójává és főszentszéke aljegyzőjévé nevezte ki. 1891-ben titkárrá lépett elő, 1893-ban kanonoki címet nyert s s ehhez hat év után kanonoki javadalmat. Rá egy évre a Pécs melletti Szentháromságról nevezett címzetes apátságot kapta, 1901-ben érseki irodaigazgató lett, 1904-ben oldalkanonok, Párty Sándor dr, volt egri segédpüspöknek, a szépsi egyházmegye élére való távozása után pedig 1905-ben magidói címre fölszentelt egri segédpüspök. Az egri főkáptalanban az éneklő-kanonoki stallumot tölti be s mint ilyen, a főkáptalani alapítványok kezelő gondnoka.

Arad bizalma a Héderváry-kormányznak.

Arad, márc. 11.

(Saját tudósítónktól.) Arad város törvényhatósága ma a közgyűlésen bizalmat szavazott a Héderváry-kormányznak.

UJDONSÁGOK.

* **Az iskolaszék választóülése.** Nagyvárad város iskolaszéke tegnap délután már másodizben összehívott választóülését nem tarthatta meg, mert a tagok nem jöttek össze az előírt számban. Az elnök intézkedett, hogy az iskolaszék holnap, szerdán délután 4 órakor újból ülést tartson, amikor is, tekintet nélkül a megjelentek számára, megválasztják a közs. polgári fiúiskolánál rendszeresített új rendes tanítói állásra az új tanerőt.

* **Március 15-iki ünnepségek.** Március 15-ét, a magyar ujjászületés ünnepét az idén is a szokott lényel fogják mindenütt megünnepelni. A nagyváradi községi polgári leányiskolai Önképzőkör március 15-én d. u. 3 órakor Petőfi ünnepélyt rendez az intézet tornatermében a polgári iskolai tanárok háza javára. Belépődíj: 1 kor., állóhely 60 fillér. Műsor a következő: 1. Himnusz, éneklő az iskolai dalkör. 2. Ünnepi beszéd, tartja: Darvas Rózi, ifjúsági elnök. 3. Magyar dalok: Beleznay Antaltól, éneklő a dalkör. 4. Március. Sas Edétől. Szavalja: Rácz Erzsébet. 5. Brahms. »Magyar táncok.« Zongorázzák: Mandel Ilonka és Patzkó Sárika. 6. »Virágnyláskor.« Csoportos jelenet. Szemelvények nevezetes írók műveiből. 7. »Airs Vaire.« Beriot. Hegedűn: Fekete Margit, zongorán kíséri: Horváth Irén. 8. »Petőfi« Szabolcska Mihálytól. Szavalja: Bogár Margit. 9. Tavaszi dal. Kettős. Abt Ferencről. Eneklők: Lebovits Erzsébet és Pollák Rózi. 10. »Szabadság, szerelem.« Illés Bálinttól. Szavalja: Sulyok Ilonka. 11. Bethowen. »Contretanz.« Zongorázza: Eichner Ilona. 12. »A téli esték.« Petőfitől. Szavalja: Ertler Magda. 13. Szózat. Eneklők a jelenlevők.

A tenkei kaszinó szintén nagyban készül március idusának megünnepelésére. Az ünnepi beszédet Telegdy József orsz. képviselő fogja tartani.

* **Részvénytársaságok bukása.** Pár évvel ezelőt alakult Budapesten 10 millió korona alapítókéval a Magyar Pénzintézetek Központi Hitelbankja, amelynek alapításában a vidéki és így a nagyváradi pénzintézetek is majdnem mind résztvettek. A nagy bank most válságba jutott s aligha tudják megmenteni a bukástól. Tegnap már be is szűntette működését a pénzintézet s a helyiségeket bezárták. Az intézet megmentését megkísérelték, de az erre kiküldött bizottság a mérleget visszautasította. A nagyváradi pénzintézetek közül igen sokat érzékenyen, nagy összegig érint ez a bukás. A vidéki érdekelt pénzintézetek igazgatói megrohanták a bankot, de felvilágosítást nem kaptak. Az igazgatóság összeült, hogy a követendő eljárásra nézve határozzon. — Mint sajnálattal értesülünk, egyik biharmegyei nagyobb iparvállalat szintén válságos helyzetbe jutott, mert óriási veszteségek érték. Vasárnap gyűlést tartottak a részvényesek s a részvénytőke 75 százalékát lebélyegezték, mint elvesztett részvénytőkét. A károsodás néhány debreceni pénzintézetet és tekintélyes nagyváradi polgárt igen érzékenyen érint.

* **Névváltoztatások.** Popa Mihály nagyváradi lakos a saját és kiskoru gyermekei vezetéknévét Fapp-ra, kiskoru Goldstein Klára és Endre nagyváradi lakosok pedig vezetéknévüket Gara-ra változtatták.

* **Telefonzavarok.** Tegnap délután öt óra 20 perctől 6 óra 15 percig egyáltalán nem lehetett a telefonon összekapcsolást nyerni. E miatt az előfizetők, akik ma már meg sem tudnak lenni telefon nélkül, sokan jöttek panaszkodni. Utána néztünk a dolognak s megállapítjuk, hogy a posta telefon kezelését egyáltalán nem terheli mulasztás. A szabályok értelmében a vihar tartama alatt 5 óra 20 perctől 6 óra 15 percig szünetelt a kapcsolás, ami érthető is, mert azt senki se kívánhatja, hogy a telefon kezelő női életüket kockáztassák egy-egy késlekedést tűrő beszélgetés miatt. Ebből azonban megállapíthatjuk, hogy az előfizetők nagyrésze még mindig nincs tisztában azzal, hogy vihar alkalmával nem szabad és nem lehet telefonálni.

* **Új vasuti üzletvezetőségek.** Az új vasuti üzletvezetőségek kérdése, ugylátszik, már el van döntve. Bizalmas értesülés szerint a Budapesten székelő jobb- és balparti üzletvezetőségek feloszlának s a fővárosban csupán egy helyi üzletvezetőség fog működni. Pósony üzletvezetőséget kap és ez fogja a Budapest—Marcheyi vonal ügyeit is intézni. Pécs és Marosvásárhely szintén kapnak üzletvezetőséget, még ez évben. — Nagyvárad pedig vár, vár. Kilátásaink a kormányválság folytán most ismét erősen megcsappantak.

* **Villámlás, jégeső március 11-én.** Az időjárás, dacára, hogy még csak március elején vagyunk, olyan, mintha már benne lennénk a legszeszélyesebb áprilisban. Egyik nap esik, a másik nap pedig verőfényes, tavaszias egészen s a fák rügyeit is kezdi már bontogatni. Tegnap délután óriási sötét felhők vonultak keresztül Nagyvárad felett s 4 óra tájban iszonyu villámlás, menydörgés között nyári zivatar és jégeső tört ki. Borsó, sőt helyen-helyen mogyoró nagyságu jég hullott, amely szerencsére még nem igen tett kárt a növényzetben. Ot óra után újból óriási nyári zápor lepte el a várost, sűrű villámlások és menydörgések között. Bizony ez egy kissé korai március 11-én, mert a 100 éves kalendarium szerint ha márciusban villámlik, menydörg, májusban fagy. A régiék különben Gergely napjára havat vártak, Gergely napja pedig ma van.

* **Kinevezés.** A pénzügyminiszter Bodnár Gyula kataszteri felmérési felügyelőt a nagyváradi 8-ik felmérési felügyelőségénél jelen minőségében a VII. fizetési osztályba nevezte ki.

* **Közgazdasági előadás.** A Bihar-megyei Pénzügyintézet Tisztviselők Szövetségének meghívására, Bánfi Oszkár a budapesti »Merkur Bank« részvénytársaság cégvezetője, ismert közgazdasági író, folyó hó 17-én, vasárnap délelőtt fél 11 órakor, a Kereskedelmi és Iparkamara dísztermében előadást tart »A folyószámla és hitelüzlet kapcsolata« címen. Bánfi, ki a m. kir. kormány költségén, évenken át tanulmányozta a nyugat metropolisának banküzlet-viteleit, ezen és a gyakorlat téren szerzett ismereteit fejtegeti majd előadásában, melyen a Szövetség az összes érdeklődőket szívesen látja. Az előadást megelőzőleg, folyó hó 16-án, szombaton este 8 órakor a Fekete Sas éttermében a pénzügyintézet tisztviselői baráti vacsorára gyűlnek egybe, mely összejövetel kapcsán a most megindult országos szervezkedés módozataira vonatkozólag cserélnek eszmét.

**A legszebb
estélyi és bálcipők**

**MOSKOVITS Bémertéri fióküzletében.
Szabott gyári egységárak.
Telefon 687**

Telefon 687.

* **Sok a kivándorló.** Biharmegyében ez évben szokatlanul nagy mérveket öltött a kivándorlás. A vármegyei alispánhoz csupán tegnap *húszonkilencen* folyamodtak utlevélért.

* **A koronaérték kötelező számitása.** A pénzügyminiszterium ma táviratban hívta fel az ország összes törvényhatóságait, hogy a korona értékcsámitás kötelező használatáról szóló hirdetményt ma, azaz 12-én tegye közhírré. A hirdetmény szerint ezután tilos a forint-krajcár számolás. Aki ez ellen vét, az 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fog büntetettetni. A távirat megérkezett a városokhoz és a megyékhez is. A törvényhatóságok iparkodnak a hirdetményt a nép minden rétegében közhírré tenni.

* **Eljegyzés.** Hegedűs Apád mérnök vállalkozó tegnap tartotta eljegyzését Debrecenben *Vértessy Ilonkával*, Vértessy István téglagyáros és vállalkozó leányával.

* **Lesz-e uszoda?** Évek óta várja már Nagyvárad város közönsége, hogy a város megfelelő uszodáról gondoskodik. A városi mérnöki hivatal készített egy tervezetet, amely szerint az *Ézredévi Emlék-tér* és a *Baross-híd* között a *Körös* medrébe építenék beton medencékkel a férfi és női uszodát. A nagyvárad kulturális hivatal és a gyulai folyamtervezési bizottság kivétel nélkül találta a tervet. A költségvetés szerint 230,000 koronába kerülne. A városi tanács azonban ezt a tervet félretette s egy fauszoda építésre hirdetett pályázatot, de eredmény nélkül. Ilyen körülmények között a város tanácsa utasította a városi mérnöki hivatalt, hogy készítsen egy tervet fauszodára, amelyet a városháza mellett, a *Körös* partjához erősítve állítanak fel. A terv kivételére újabb pályázat kiírását határozta el a város tanácsa. *Köszeghy József* főmérnök tegnap hosszú előterjesztést tett a tanácsnak, amelyben lehetetlennek tartja, hogy a *Körösön* fauszodát állítsanak fel. A szabályozás folytán a mederfenék leszállott, s a város egész területén nincs állandóan oly mély víz, amelyre megfelelő uszodát lehetne állítani, különben is fertőzött, a közegészségre ártalmas a *Körös* vize. A mérnöki hivatal nem vállalja el a felelőséget, hogy a partfalhoz erősítsék az uszodát, mert ez a vizgyorsaságában rejlő óriási erő folytán, könnyen bedőlne s veszélyeztetné a városházát is. Itt ugyanis csak 50 méter széles a folyammeder. Ha egy olyan nagy akadályt, mint egy fauszoda, ide beállítanak a *Körösmedrébe*, a viz a partfalat úgy alámoshatja, hogy az bedőlhet. Ezért nem készít tervet a mérnöki hivatal, hanem kéri a főmérnök a tanácsost, hogy a betonuszoda tervét terjessze a közgyűlés elé s azt vigye keresztül.

* **Brutális koreszmáros.** Már több ízben szóvá tettük a *Kálvária-utcában* levő rendetlen közbiztonsági állapotot, de ismét kénytelenek vagyunk írni azokról. Szombat éjjel *Kiss Ferenc* fogóház helyi napszámos bement *Weisz Mór* Vízvezeték utcának a *Kálvária-utca* nyíló sarkán levő kocsmájába. Egy pohár pálinkát kért, amit megivott. Fizetni akart, de ekkor észrevette, hogy pénzének két fillér hiánya van. *Weisz Mór* és segédje ezért zálogba vették kalapját, majd pedig embertelenül összerugdosva kidobták az utcára a józan *Kisst*. *Kiss* visszament a kocsmájába s a kalapját kérte. *Weisz* sógora ezért dühbe jöve, egy hatalmas doronggal rontott *Kisnek* s reáütött. *Kiss* az ütéstől a földre zuhant. Ekkor kirohant a kocsmából *Weisz* és a segédje is s most már hárman ütötték, rugták a védtelen embert. Már javában püfölték, amikor odaért *Szauder* *Eduárd* bérkocsis, aki lapuk egyik munkatár-

sával, aki véletlenül járt arra, kimentették *Kisst* a dühöngők kezei közül. *Kiss* megtette *Weisz* és társai ellen a feljelentést.

* **A Teszler-féle bukás és a nagyvárad kereshedők.** A legutóbbi időben a *Teszler-féle bukás* volt az, amely a nagyvárad kereshedő világot a legjobban érintette. Az eddigi bukások legtöbbjét ugyszólván egyszerű napirendtérítéssel intézték el, azonban a *Teszler-féle bukás* még hónapok múlva is érezni fogják és nincs kizárva, hogy a bukott céget más kereshedők is fogják követni a bukásban. Erdekölődünk a nagyvárad kereshedőknél, hogy mily következményei vannak a bukásnak? Mindenütt csak panaszt hallottunk. A legtöbb kereshedő igen kényelmetlen helyzetbe jutott a *Teszler-cég bukása* miatt. A kereshedő világ tudvalevőleg hitelből él, ami nagyon természetes is. A nagy gyárak és pénzintézetek, melyek a kereshedőket ellátják, ha a szükség úgy kívánja, rendes felszólításokat szoktak küldeni a hitelezőknek, hogy fizetési kötelezettségeiknek tegyenek eleget. Ha a kereshedő épen nem tudott fizetni, a fizetési határidőt kitölték s ezzel félig rendezve volt a dolog. Mikor azonban most a *Teszler-cég* megbukott, a nagyvárad kereshedők nem felszólító leveleket, hanem táviratokat kaptak, melyekben a fővárosi gyárak és pénzintézetek azonnali fizetésre szólították fel őket. Nem volt az olyan kereshedő se ritka, aki 30-40 ilyen táviratot is kapott. A kereshedő természetesen viszont a fogyasztó közönséget szoritotta és szoritja még mindig. Olyan kereshedők, akik eddig 3-4 hónapig is vártak, most 15 napi határidő alatt is kétszer-háromszor sürgetik meg a vevőket. A kereshedők általában panaszkodnak, hogy nem tudnak pénzt keríteni. A fővárosi pénzintézetek bizalmatlanok a kereshedőkkel szemben s nem hajlandók egyelőre hitelezni. A *Teszler-féle bukás*hoz természetesen nagyban hozzájárul a magas kamatok, a magyar válság, valamint az olasz török háború is. A kereshedők már türelmetlenül találják a helyzetet s ha ez az állapot sokáig tart, nem tudják mi fog következni.

* **A postai bélyegzők olvashatatlansága** miatt a budapesti kereskedelmi és iparkamara fölterjesztéssel fordult a kereskedelmi miniszterhez, melyben rámutatott a postai bélyegző lenyomatok nagy jelentőségére, különösen a peressé váló ügyekben, amikor gyakran perdőntő fontossága van annak, hogy hol és mikor adatott föl a vitában szereplő üzleti levél. A kereskedelmi miniszter teljesen méltányolva a kamara okfejtését, rendeleti uton intézkedett az iránt, hogy a postahivatalok a feladott és érkezett leveleket az ismételt kiadott utasításnak megfelelően és különbeni szigorú eljárás, sőt érzékeny bírság terhe alatt olvasható bélyegzőlenyomatokkal lássák el. Ily lenyomatok lehető elérése érdekében egyébként tervbe van véve az is, hogy a postahivatalok tökélesített bélyegzőkkel láttassanak el.

* **Regulát felakasztják.** Szerdán reggel hét órakor beteljesül *Regula* *Edének*, az edelényi háromszoros rablógyilkosnak a sorsa. A király ugyanis elutasította a kegyelmi kérvényt s a törvénynek szabad folyást engedett. *Regula* szülei még tegnapelőtt is bizakodtak abban, hogy a király meg fog kegyelmezni a rablógyilkosnak. De *Regula* maga igen kishitű volt. Apját, aki a minap meglátogatta a cellájában, arra kérte, vegye gondjaiba menyasszonyát, *Zsóka* *Terézt*, a kinek szerelméért sülyedt rablógyilkossá. *Regula* szülei nincsenek törvényesen megesküdve. Az apja katolikus, az anyja luteránus. A rablógyilkos, mint törvénytelen

gyermek, az anyja vallásában nevelkedett. Tegnap *Regula* telkéreszkedett *Bulyovszky* *Gusztáv* főügyész helyettes elé. — Nagyságos uram — mondta — tudom, hogy neken nem kegyelmez meg a király. A halálra ítéltnek az utolsó kívánságát teljesíteni szokták. Nekem az az utolsó kívánságom, hogy katolikusként halhassak meg. Ezen a valáson van az apám is a menyasszonyom is. Régen át akartam már térni *Tessék* megengedni, hogy katolikus pap kíséressen el az akasztófa alá. Az ügyész ezt meg is engedte. *Bali* *Mihály* csak hétfőn éjjelre érkezhetett meg *Miskolcra*, a határozat kihirdetése holnap, kedden reggel 9 órakor lesz a törvényszéken zárt ülésben, melyen csak *Regula* védője: *Lengyel* *Zoltán* lehet jelen, aki már *Miskolcra* is érkezett. Az ítélet végrehajtása a kihirdetést követőleg 24 óra múlva történik meg, vagyis ezek szerint az akasztás szerdán reggel 7 órakor lesz a törvényszéki fogház udvarán.

* **Vörös bicskázás a magyarorszei piacon.** Borzalmas jeleneteknek voltak tegnap szemtanui Magyarorszeén a piacon összegyűlt emberek. A piac közepén ugyanis össztalálkozott *Mihelle* *Vaszali* és *Kojta* *Pál* mindketten katonasoron levő legények. Mihelle véletlenül meglökte *Kojtát*, aki ezért rákiabált. Szót követett s a vége az lett, hogy a legények egymásnak rontottak. *Kojta* a verekezés közben bicskát rántott s azt markolatig dőlte ellentele gyomrába. A feldühödött legény a bicskával egy centiméter hosszú vágást is tett a szurás után *Mihellén*. Mihelle a veszedelmes seb következtében vértől borítva a földre zuhant. A vérengző legényt a közellévők elfogták s a csendőrségre szállították. A megsebesült legényt haza szállították a szüleihez, ahol most a halállal vívódik.

* **A szentjánosi zöldségtermelők vámmmentessége.** A szentjánosi állami felügyelet alatt működő zöldségtermelő szövetkezet az iránt folyamodott Nagyvárad városához, hogy behozott terményeire néve kövezet-vámmmentességet adjon a város. A lakás- és élelmezési szakbizottság a kérelem teljesítése mellett nyilatkozott, mert ezáltal a piaci zöldségtermékek árának csökkenését reméli és várja, de kikötendőnek tartja a szakbizottság, hogy a kérelem teljesítése esetén a szövetkezet összes termésményeit köteles a nagyvárad piacra szállítani. A városi tanács szintén a kérelem teljesítése mellett van s ily irányban teszi meg javaslatát a csütörtöki közgyűlésnek. A terményeket beszállító részére a nagyvárad kulturális hivatal, mint a telep állami felügyelője, állítja ki az igazolványokat.

* **Tűz a Bulikovszky uton.** Tegnap délelőtt 10 órakor a *Bulikovszky-uton* *Reich* *Dávid* tulajdonát képező ház padlásán 2 láda szalma ismeretlen módon meggyuladt. Még mielőtt a tűz nagyobb károkat okozott volna, sikerült a tűzoltóknak eloltani.

* **Éhhalállal akart meghalni.** Különös nemét választotta a halálnak egy életunt fiatal ember. Éhhalállal akarta magát elpusztítani. Nyolc napja fekvött már egy helyben, mikor rá akadtak és életre keltették. Az esetről a következő tudósításunk szól: Tegnap reppel 9 óra tájban a nagyvárad 39 ik tűzrezred parancsnoksága telefonon értesítette *Jánossy* *bünygyi* alkapitányt, hogy a *Rhédey-kert* mögötti katonai szénaraktárban egy erősen lesoványodott fiatal embert találtak eszméletlen állapotban. *Vadász* *József* rendőrfelügyelő, ügyeletes tisztviselő nyomban kiszállt a helyszínére és a közben megérkezett mentőkkel beszállította a fiatal embert a biharmegyei közkör-

házba. Itt miután az élesztgetési kísérletek után eszméletre tért, előadta, hogy Körmenyi Gyulának hívják és hatáni (Mosonmegye) illetőségű helynélküli pincér. Vadász rendőrtisztviselő kérdésére elmondta azt is, hogy két héttel ezelőtt jött Nagyváradra, egy pár napig csavargott s miután helyet nem kapott elhatározta, hogy ébhalállal vett véget életének. Elhatározását tett is követte. Folyó hó 2-án kiment a Rhédey-kerten túl levő katonai szénaraktárba s itt feküdt egy sarokban 8 napon keresztül étlen-szomjan. A fiatal ember néhány hét múlva fölépül.

* **Leforrázott kisgyermek.** Fülöp Antalné tegnap délelőtt 10 órájában Rómer-utca 3. szám alatti lakásán egy éves Sándor nevű kisfiának fürösztéséhez, egy mozdótálba forró vizet készített. A víz közelében volt lefektetve a kis gyermek s mellette játszadozott 5 éves Márton nevű kislia. Egy őrizetlen pillanatban Márton a forró vízzel telt mozdótálat megrántotta, minek következtében a forró víz a kis öcsésére freccsent s őt súlyosan összeégette. A kislifia súlyos sebeit az izr. kórházban kötötték be, honnan anyja lakására szállították. Sérülése életveszélyes. A rendőrség a vizsgálatot megindította s az esetről jelentést tett a kir. ügyészségnek.

* Csak MAUTHNER-féle magvakat vásárolnak helyesen gondolkodó, számító gazdák és kertészek még akkor is, ha mások olcsóbbak volnának, mert tapasztalatból tudják, hogy ez csakis a magvak rovására és a vevők kárára lehetséges.

x **Nincs itt a vadászat!!** Megkezdődött a télalmi időszak, de az igazi vadász most már fokozott buzgalommal irtja a ragadozó vadakat s ha kellő sikert akar elérni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezzze be szakembernél. Továbbá a legalkalmasabb idő a fegyverek teljes rendbehozására most van, míg a szalonkázás meg nem jön, tehát mindenkinek saját érdeke, hogy fegyverei rendben legyen mire újból szüksége lesz rá. A legelőkelőbb fegyvergyárosok fegyverei állandóan nagy választékban kezeség mellett található LADÁNYI JÓZSEF puskaművesnél, Nagyvárad, Rákóczi-ut, Moskovics palota. M. kir. lőporáruda. Telefon 269. — Tanoncz felvétetik.

x **Husvétii tojásvásár.** A mily szép ünnep a husvét, oly szép az ASZÓDY husvétii cukorkái és hozzá rendkívül olcsó árban kapható. Főüzlet Kossuth-utca, fióküzlet Kert-utca. Locsolásra szánt kis tojások rendkívül meglepők.

SELYEM TRIKÓ, GUMI TRIKÓ ÉS HALCSONTNÉLKÜLI FÜZŐ
eredeti párisi szabadalmazott gyártmány, csak

Rosenzweig Rózánál

kapható. Szalárdi-utca 9.

Különleges felöltők, kosztümök,
blouzek és gyermekruhák
a legnagyobb választékban

Spitzer Béla

női és gyermekruha áruházában
Rákóczi-út.

A legfinomabb angol és
francia ruha-vállalat!!

(Olcsó szabott árak!)

Rimanóczy műbutorgyár.

:-: Állandó bútorkiállítás. :-:

I. rendű tölgy és bükkfa parketta saját gyártmány.

Saját készítményű modern cserépkályhák állandóan raktáron. Elvállalja kályhák javítását.

Raktár és iroda: Rákóczi-ut, saját ház.

:-: TELEFON: 796. :-:

Költségvetés díjtalan.

ÓVÁS.

Óvakodjunk a selejtes
kezi munkáktól, Bóvli
árut ne vegyen, mikor

ujat és szépet

nálam az elismert olcsó
áron szerezhethet be.

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 788.

Figyeljünk a cégre.

ORSZÁGOS KÖZVETÍTŐ BANK

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Damjanich-utca 1a sz. em.

Kieszközöl

törlesztéses és jel-
zálog kölcsönöket,

Financirozza HÁZAK VÉTELÉT és ELADÁSÁT

és azokra, mint minden más ingatlanra a legmagasabb értékbécslés szerint GYORSAN OLCSÓ KÖLCSÖNT folyósítat.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Kedd: Rablólovag.
Szerda: Rablólovag.
Csütörtök délután: János vitéz (ifjúsági előadás), este: Csitri.
Péntek: II. Rákóczi Ferenc fogsága. (Disz-előadás.)
Szombat: Leányvásár.
Vasárnap délután: Ezred apja, este: Cirkusz gyermeke, (új operette.)

A **Rablólovag.** Biró Lajos óriási sikert aratott színműve még kétszer megy e héten és pedig kedden és szerdán s mindkét estén bérlésben. Az előadásokra olyan tömeges előjegyzések történtek, hogy az igazgatóság a jövő hét műsorára is felveszi a darabot.

Unnapi előadás lesz pénteken este a színházban, a nagy márciusi napok emléké-

nek szenteli az igazgatóság ezt a napot s előadja a „II. Rákóczi Ferenc fogsága” című hazafias tárgyú színművet.

A **Csitri és a János vitéz.** Csütörtökön két előadás lesz a színházban. Délután ifjúsági előadásként a János vitéz megy, este pedig a Csitri-t, a szezon nagysikerű vígjáték újdonságát ismétlik.

Operettek napjai. A hét utolsó napján, szombaton ismét a diadalmas Leányvásárt adják, míg vasárnap délután az Ezred apja megy, este pedig egy új operettet: Eisler pompás „A cirkusz gyermeke”-t mutatja be a társulat.

IRODALOM.

A **Szigligeti-Társaság felolvasó ülése.** Jelentettük már, hogy a Szigligeti-Társaság e hó 17-én, vasárnap tartja Szigligeti Ede születésének emlékünnepeit. A felolvasó ülés a város háza nagytermében lesz és másóra a következő: *Dramairodalmunk és Szigligeti Ede.* Irta és felolvasa Nosz Gusztáv, a Társaság rendes tagja. *Klasszikus földön.* Utirajz. Irta és felolvasa: Rádl Odón, a Társaság elnöke. *Költemények.* Irta és felolvasa dr. Benedek János orsz. képviselő, vendég.

Szittyártó és nyerges üzlet
Nagyvárad, Körözs-u. 33.

Budapesten és külföldön 10 éven át szerzett bő tapasztalataim folytán azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a mai kor igényeinek megfelelő **uri kocsizó, lovagló és igás lószerszámokat** a legelőkelőbb kivitelben készíthetek, úgy hogy készítményeim a legkényesebb igényeket is kielégíthetik.

Elfogadok továbbá mindennemű javításokat és átalakításokat jutányos árak mellett. A n. é. közönség szives pártfogását kérve kiváló tisztelettel

Vad Gábor,
szittyártó és nyerges.

S P O R T.

Az új sportklub b bemutatkozása. A városunkban örvendetes módon fellendült a sport élet, főleg annak legjobban kultivált ága; a futball, immár a harmadik sportegyletet hivta életre városunkban. Az új egylet a Nagyvárad Sport Clubb címet vette fel s már vasárnap meg is tartotta debutjét a közönség előtt; ugyanis labdarúgói barátságos mérkőzést tartottak a N. A. C. al. A match természetesen az ifju egylet vereségével végződött de olyan rutinok ellenfelel nem is boldogulhatott. Fedezete és védelme már is jeles. Fenyő kapus különösen brillirozott még tizenegyeseket is kivédett. Családias képet mutatott a porond, midőn az új egylet tagjait felavatták, úgy hogy az N. S. C. és N. A. C. tagjai körbe álltak s háromszoros hurrátt kiáltottak azután festői csoportban fénykép elé álltak. Nagyot árt a Sportegyletnek a Rédey kerti ut miserábilis állapota, a mérnöki hivatal már a tavaszi szezonra való tekintettel is rendbe hozhatná a járdákat.

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

Nagyvárad és budapesti művészek kamarazene-estéje. Szombaton este mutatkozott be először nyilvánosan a jövő nagyvárad zenei élet két talentumos irányítója: Szalay Stefánia és Fischer Ervin. Mindketten a künöbűhírű Szalay-féle zeneiskola nevelik a jövő generációt a zenekultuszra s kiváló pedagógiai készségük mellett most koncertművészetüket kívánják megismertetni a közönséggel. A két művész megnyerte a kamarazene-estén való közreműködésre Gabriel Ferenc neves budapesti művészt, az állami szint. zenekar koncertmesterét és Altschul Miksa cselló-művészt. A hangversenyt páratlanul *mérsékelt* helyárok mellett tartják meg s arra máris tömeges jegy vásárlások történtek Vidor Manó üzletében.

Igazságszolgáltatás.

Agyonverték a falurosszát. Demján István kabalópataki lakos valóságos falurossza volt. Az ott lakó legények nem tudtak tőle nyugodni. A múlt év augusztusában Gangos Demetert úgy megverte, hogy még ma is betegesen fekszik a kórházban; november 2-án pedig a testvérét Gangos Tógyert verte meg úgy, hogy hetekig feküdt. A egények erre elhatározták, hogy végeznek Demjánnal. Egy alkalommal mintegy hatan megtámadták a falurosszát. Demján István egy vasvillával védekezett, kettőt közülük úgy megütött, hogy elterültek a földön, de győzött a túlerős a legények hatalmas dorongokkal agyonverték Demján Istvánt. Tegnap kezdődött ez ügyben a fő tárgyalás a nagyvárad esküdtszékénél Korn Lajos elnöke alatt. Gangos Tógyer, Gangos György, Gangos Flóra, Burlesz Flóra, Burlesz György és Tikus Mihály ülnek a vádlottak padján. Az ügyész halált okozó súlyos testi sértés büntetével vádolja őket. A védelmet dr. Pelle János, dr. Földes Béla és dr. Maelcán Jusztin ügyvédek látják el. Egész sereg tanu vár kihallgatásra. Ítélet csak péntekre várható.

TÁVIRATOK.

Lezuhant aviatikus

Páris, márc. 11.

Az etampesi repülőtéren tegnap Suzanne Bernard pilótánál végzett repülést, hogy diplomát nyerjen. Kétszer hiba nélkül repült, harmadszor egy fordulónál a kelletténél nagyobb szögben rántotta meg a kormányt, lezuhant s agyonzúzta magát. 19 éves volt.

Nagy tüzvész.

London, március 11.

Csikagóban tegnap óriási szállótűz volt, amelyben kilenc ember életét veszítette. Mind a kilencet, úgy érte a halál, hogy a szálló ablakaitól az utca kövezetére ugrottak, ahol összetörték magukat. A tűz idejében a szállóban lakó kétszáz lakót sikerült megmenteni.

Hofrichter tüdővész.

Bécs, márc. 11.

A mollersdorfi katonai fegyintézetben elhelyezett Hofrichter főhadnagy tüdő-

vészben súlyosan megbetegedett. Már mikor beszállították a fegyházban, mutatkoztak rajta a tüdővész jelei. Abban a válópörben, melyet felesége indított ellene, alig ha lesz kihallgatható.

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése

Budapest

A gabonátörzsdén tegnap változatlan volt az irányzat.

Határidők sárlata:

Áprilisi buza	— — — —	11.72
Októberi buza	— — — —	10.80
Áprilisi rozs	— — — —	10.18
Októberi rozs	— — — —	9.08
Áprilisi zab	— — — —	9.94
Októberi zab	— — — —	8.33
Májusi tengeri	— — — —	8.74
Juliusi tengeri	— — — —	8.67

Budapesti értéktörzsdé.

Magyar Általános Hitelbank nagyvárad i fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— — — —	857.50
Osztrák hitelrészvény	— — — —	653.50
Jelzálogbank	— — — —	487.50
Leszámitoló és pénzváltó	— — — —	565.—
Közuti vasut	— — — —	788.50
Osztrák államvasut részvény	— — — —	742.75
Salgótarjáni köszén	— — — —	72.1—
Városi vasut	— — — —	426.—

A szerkesztésért felelős:

DR. VUCSKICS GYULA.

Akiknek a szívük fáj....

stb. kuplékat, népdalokat, katonai és cigányzenét élet-hűen játsza az eredeti „EUFON” tálcsernélküli beszélő gép,

mely 5 legújabb duplalemezzel csak 40 korona. »Wagner Hangszerkirály«-nál, Budapest, József-körút 15. szám. — Gyorsjavító műhely. — Használt lemezeket becserél. Nagy fényképes árjegyzék ingyen.

Tisztelettel értesitem a n. érd. hölgyközönséget, hogy külföldi tanulmányutról visszatérve, megszereztem a külföldi modelleket,

a legújabb divat szerint úgy kosztümök, mint francia munkát és javításokat olcsó árban készítünk.

Szíves megkeresést kér

Kohn Simon

női-szabó

Teleki-utca 40. Incze-ház.

Belépési felhívás.

A POLGÁRI TAKARÉK ÉS SEGÉLY-SZÖVETKEZET

Kossuth Lajos-utca 4. szám

1912 január 1-én megnyitotta

17-ik évtársulatát.

Az igazgatóság ez uton felhívja Nagyvárad város és Biharvármegye t. közönségét az új évtársulatba való belépésre. A belépés tetszésszerű száma törzsbetét jegyzésével történik, melyek mindegyike után hetenkint 1 korona fizetendő a szövetség pénztárába. Vidéki tagok a befizetéseket postai csekk útján is eszközölhetik. Az új évtársulat 3 évig tart, melynek eltelté után a tagok az általuk ekként megtakarított tőkét az elért haszoneredményben való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetség célja, hogy tagjainak a heti befizetésekből tőkét gyűjtsön és hogy tagjai hitelnek, keresetének és gazdálkodásának előmozdítása céljából nekik olcsó és kényelmes kölcsönöket nyújtson.

Kölcsönök adatainak:

- a heti befizetések kilenczted része erejéig minden további biztosíték nélkül;
- ingatlanokra;
- elegendő biztosítékot nyújtó kézi zálogra;
- megfelelő kezesség mellett vá tóra, kötelezővényre. A szövetségbe való belépés alkalmával törzsbetétként 50 fillér beiratasi díj fizetendő és egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja törzsbetét könyvecskéjét.

Az új évtársulatba belépők részére kölcsönök már most folyósítanak: A kölcsönökről kiállított kötelezővények bélyeg- és illetékmentesek.

A belépni szándékozók felkértenek, hogy a felvétel iránt üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1911. december hó.

Tisztelettel

»A Polgári takarékszövetkezet« igazgatósága.

Gazdasági és
konyhakerti
VETŐ MAGVAK
ólomzárolt zsákokban

legmagasabb csira-
képesség mellett.

Legjutányosabban kaphatók

MEZEY JÁNOS és Társai

CÉGNÉL NAGYVÁRAD, SZT. LÁSZLÓ-TÉR ÉS
TELEKI-UTCA SAROK.

TELEFON 249.

TELEFON 249.

Kossuth Lajos-utca 4. sz. alatt egy modern 3 szobás emeleti lakás, szükséges mellékhelyiségekkel

május 1-től kiadó.

Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

Biharmegyei Takarékpénztár.**Hirdetmény.**

A BIHARMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR-nak 1912. évi január hó 28-án tartott rendes közgyűlése elhatározta, hogy az intézet részvénytőkéjét 3.600.000 koronáról 2000 drb 600 korona névértékű új részvény kibocsátása által

4.800.000 koronára

felemeli, mely új kibocsátású részvények az 1912. évi osztalékban már szintén részesednek. Ezen újonnan kibocsátandó részvényeket ezennel felajánljuk régi részvénybirtokosainknak és pedig a következő feltételek mellett:

I. Három régi részvényre egy új részvény vehető át.

II. A kibocsátási árfolyam 800 koronában állapítatik meg, amelyből 600 korona a részvénytőkére, 200 korona felpénzből a kibocsátási költségek levonása után fennmaradó összeg a tartalékalapok javára fog iratni.

III. Az új kibocsátású részvények a közgyűlés határozata szerint az 1912. évi osztalékban részesedvén a megállapított kibocsátási ár után 1912. évi január hó 1-től 6% kamat a befizetés napjáig szintén megterítendő az új részvények után.

IV. Az elővételi jog 1912. január 29-től február hó 29-ig bezárólag gyakorolható és pedig Nagyváradon az intézet pénztáránál, 1912. február 29-én túl az átvételi jog megszűnik.

Aki átvételi jogával élni kíván, tartozik a régi részvényeket, szelvényivek nélkül az intézet pénztáránál lebélyegzés végett bemutatni és egyidejűleg az első részletfizetést készpénzben teljesíteni, ami, valamint a későbbi befizetések ideiglenesen nyugtáztatnak. A régi részvények lebélyegzés után azonnal visszaadottnak.

V. A befizetések következőképen teljesítendőek:

300 korona fizetendő a részvény lebélyegzése alkalmával.
250 „ „ 1912. március 31-ig
250 „ „ 1912. április 30-ig
és minden részletfizetésnél az 1912. január 1-től kezdődő 6% kamat.

Szabadságában áll azonban a részvényeseknek több részletet, vagy valamennyit egyszerre a kitűzött határidő előtt is befizetni.

Részletfizetések késedelmessége, vagy elmulasztása az alapszabályok 3. §-ának alkalmazását vonja maga után.

A Biharmegyei Takarékpénztár Igazgatósága.

3. §. Azon részvényes, aki valamely befizetést a kitűzött határidőn túl teljesít, a késedelem idejére 6 százalékos késedelmi kamatot köteles fizetni. Ha azonban a befizetések a kitűzött határidő lejártá után 60 nap alatt sem történének meg, az igazgatóság a kiadott elismervényeket semmivé nyilvánítja, a késedelmes részvényesek pedig az eddig teljesített befizetéseiket elvesztik. Az ekként megsemmisített ideiglenes elismervények helyett az igazgatóság új részvények kibocsátását rendelheti el és ez esetben az ezzel érvénytelenített befizetések — hozzászámítva a névértéken felül elért többletet — a társaság tartalékalapját illetik.

Gyermekkoszik, kerti butorok, utazó kosarak, bőrárak, női ridikülök, sétabotok és játékaruk, ugyszinte mindennemű bazár-cikkek legolcsóbban beszerezhetők:

Kolin Náthán-nál
Rákóczi-ut 10. szám.

PÉNZ PÉNZ PÉNZ

**HA SZERENCSES
PÉNZT SZEREZHET**

FREDIN

CIFÓKRÉMMEL

MERT

MINDEN 100-ik DOBOZ FENEKÉN 20 fill.

MINDEN 1000-ik FENEKÉN 1 korona

TALÁLHATÓ

SELLE & KARY

WIEN XIII

BUDAPEST. VI. BATYK-UTCA. 2/B.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenemű bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

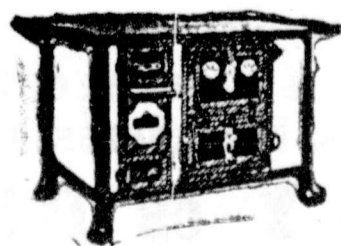
Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyószámlákra és földbirtokokra.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Percces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

KAJARI ÖDÖN
ELECTROTECHNIKAI VÁLLALATA

NAGYVÁRAD
Lévay-palota (Körös-oldal.)

Telep és éjjeli ügyeletes telefon: 1192.

Ajánlja dús csillár raktárát.
Készít villamos világítási
és erőátviteli,
valamint csengő és házi telefon
berendezéseket. A legjobb minőségű
Dr. JUSTH-féle Wolframlámpák
legolcsóbb beszerzési forrása.

Sarkadi és Szánthó
TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 hétben egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyóráit „szegecs” és „szabadlengésű” járattal, réz kerekkel. — Olcsó árak.

TÖBB ÉVI JÓTÁLLÁS.
VILLANYERŐ BERENDEZÉS.

SAJÁT HÁZ. ÁRJEGYZÉK KIVÁNATRA.

Bükkfa parkett

fedélcserép, mész, cement, gipsz, fedéllemez, elszigetelőlemez, nád,

Budweissi kályhák

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

LEGUJABB

tavaszi és nyári
női kalapformák legolcsóbban

Nagy Mihálynál

Szent János-u. 1. szerezhető be.

Női kalapok átalakítása és
diszítése, valamint minden-
nemű férfikalapok vasalása
elvégeztetik.

FŐ A SZORGALOM ÉS A PONTOSÁGI!

Puskás Károly

uri divat férfi szabó, Szent János-utca 45. sz.

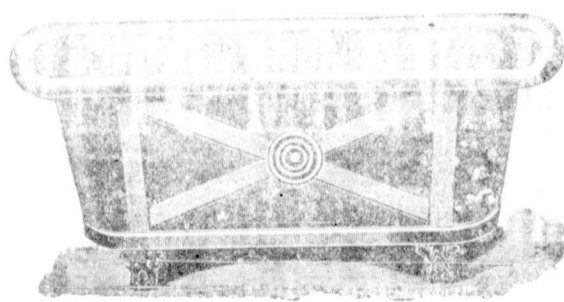
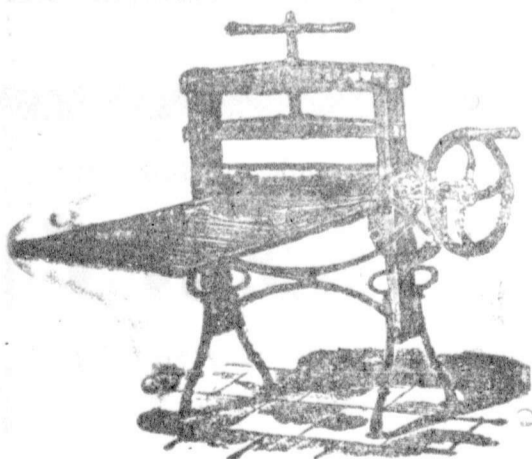
Elvállalok mindennemű férfi ruhák készítését a legújabb divat szerint izléses kivitelben, valamint elvállalok átalakítást, javítást, tisztítást. Hitelképes egyéneknek kedvezményes részletfizetésre is készítik a legszolidabb árban.

Mintáim vannak dús választékban elsőrendű gyárakból.

Ungváry és Tokai

Bankbizományi birtok-
vásárlási, eladási és
erdő becslési irodája

RÁKÓCZI-UT 10. SZAM.

Fürdőkádakból

legnagyobb választék minden nagyságban.

Ruha mosó és mangorló gépek,
modern konyha berendezések kizárólag

FARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóci-ut.

Telefon 390.

